

Mannen som filmade människans inre

Berättelse

Ingmar Bergman föddes den 14 juli 1918 i Uppsala. Hans pappa var präst, och hemma var det strängt och fyllt av regler. Som barn var Ingmar ofta rädd och kände sig ensam, vilket senare kom att präglade många av hans filmer. Han slutade tro på Gud redan som åttaåring, men frågorna om liv, död och mening lämnade honom aldrig.

Tidigt blev han fascinerad av teater och film. Som ung fick han en enkel filmprojektor, och därefter ville han bara berätta historier med bilder. Redan vid 26 års ålder blev han chef för en stadsteater i Helsingborg, vilket gjorde honom till en av Europas yngsta teaterchefer. Han arbetade hela livet både med teater och film, och under sin karriär regisserade han över 170 pjäser.

Som filmregissör fick Bergman världsrykte på 1950-talet. I filmen *Det sjunde inseglet* (1957) spelar en riddare schack med Döden, en bild som många människor känner igen än i dag. Samma år kom *Smultronstället*, om en gammal man som ser tillbaka på sitt liv. Trots att filmerna ofta var allvarliga och handlade om tunga ämnen, blev de älskade över hela världen. Andra kända verk är *Persona* (1966) och *Fanny och Alexander* (1982).

Bergmans filmer handlar sällan om action eller spänning. Däremot undersöker de människans inre: tro och tvivel, kärlek och ensamhet, rädsla och död. Han arbetade ofta med samma skådespelare, som Max von Sydow och Liv Ullmann, vilket gjorde att de förstod varandra mycket väl. Många scener spelades in på den karga ön Fårö, nära Gotland, där Bergman också bodde under stora delar av sitt liv.

Hans privatliv var stormigt. Han gifte sig fem gånger och fick nio barn, och flera av dem blev själva konstnärer. År 1976 anklagades han för skattebrott. Även om anklagelserna senare lades ner, blev han så sårad att han under några år flyttade utomlands och arbetade i Tyskland.

Ingmar Bergman dog den 30 juli 2007 på Fårö, 89 år gammal. I dag räknas han som en av filmhistoriens största regissörer, och hans verk visas och studeras fortfarande över hela världen.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
präst	en person som arbetar i kyrkan
strängt	med många regler; inte snällt och fritt
präglade	påverka mycket; sätta spår
fascinerad	mycket intresserad av något
teaterchef	person som leder en teater
regissera	bestämna hur en film eller pjäs ska göras

ORD	FÖRKLARING
världsrykte	känd i hela världen
riddare	en soldat på häst från medeltiden
tvivel	att vara osäker; att inte vara säker på något
karg	naken och hård natur, med lite växter
stormigt	orolig, med många konflikter
skattebrott	att inte betala skatt som man ska

Läsförståelsefrågor

- Hur var Ingmar Bergmans barndom enligt texten?
 - Fri och full av lek
 - Sträng och med mycket regler
 - Rik och utan problem
- Varför blev många av Bergmans filmer speciella?
 - De handlade om människans känslor och stora livsfrågor
 - De var fulla av action och spänning
 - De var korta och roliga
- Vad är känt med filmen *Det sjunde inseglet*?
 - En man reser till månen
 - En riddare spelar schack med Döden
 - En familj firar jul
- Var spelades många av Bergmans filmer in?
 - I Stockholm
 - I Tyskland
 - På ön Fårö
- Varför flyttade Bergman utomlands en period på 1970-talet?
 - Han ville lära sig tyska
 - Han blev sårad efter anklagelser om skattebrott
 - Han ville göra film i Hollywood
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Bergman arbetade både med teater och film.
 - Bergman tjänade mest pengar på sina actionfilmer.
 - Bergman dog på ön Fårö.
- Bergman arbetade ofta med samma skådespelare. Vad innebar det enligt texten? (Skriv ett kort svar.)
- Vad menas med att Bergman slutade tro på Gud men ändå behöll "frågorna om liv, död och mening"? Förklara med egna ord.
- Hur visar texten att Bergmans privatliv var oroligt? Ge två exempel.
- Varför tror du att Bergmans filmer fortfarande studeras i dag, trots att de ofta är allvarliga? (Inferens – motivera ditt svar.)

Facit

1. b
2. a
3. b
4. c
5. b
6. 1. ja, b) nej, c) ja
7. Exempel på svar: Att skådespelarna och Bergman kände varandra väl och förstod varandra under arbetet.
8. Exempel på svar: Han trodde inte längre på en gud, men han fortsatte att fundera på varför vi lever, vad döden är och vad livet betyder. Dessa frågor finns i hans filmer.
9. Exempel på svar: Han gifte sig fem gånger och fick nio barn. Han anklagades också för skattebrott och flyttade utomlands.
10. Exempel på svar: Filmerna tar upp känslor och frågor som alla människor känner igen, som rädsla, kärlek och död, och därför är de fortfarande intressanta.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för samtal om konst som speglar inre liv och livsfrågor. Tema: en konstnär som vågar ta upp svåra ämnen. Lyft gärna skillnaden mellan film som underhållning och film som speglar verkligheten.

Diskussionsfrågor

- Bergmans filmer handlar om känslor i stället för action. Vilken sorts filmer gillar du själv – och varför?
- Bergman hade en sträng barndom. Tror du att svåra erfarenheter kan göra någon till en bättre konstnär? Motivera.
- I *Det sjunde inseglet* möter en man Döden. Varför tror du att människor i alla tider vill berätta historier om döden?
- **Skriv (4–5 meningar):** Berätta om en film, bok eller serie som har påverkat dig mycket. Vad handlade den om, och varför fastnade den hos dig?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Ingmar Bergman – https://en.wikipedia.org/wiki/Ingmar_Bergman
- Encyclopaedia Britannica: Ingmar Bergman – <https://www.britannica.com/biography/Ingmar-Bergman>
- Ingmar Bergman (officiell webbplats): About Bergman – <https://www.ingmarbergman.se/en/about-bergman>
- Svensk Filmdatabas: Ingmar Bergman – <https://www.svenskfilmdatabas.se/en/item/?type=person&itemid=61807>

Faktagranskad i juni 2026. Ingmar Bergman föddes 14 juli 1918 i Uppsala och dog 30 juli 2007 på ön Fårö. Han var son till en präst, regisserade fler än 60 filmer och över 170 teaterpjäser. Kända filmer: Det sjunde inseglet (1957), Smultronstället (1957), Persona (1966) och Fanny och Alexander (1982). Han ledde Dramaten i Stockholm 1963–1966. Många av hans filmer spelades in på Fårö, där han också bodde. Han var gift fem gånger och hade nio barn. Inga större osäkerheter i nyckelfakta. Bilden är CC BY-SA 3.0 (Anefo, 1966).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.